

การส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเพาะเลี้ยงปลาสวยงาม  
เพื่อการส่งออกในจังหวัดนครปฐม\*

Promoting and Conservation of Local Wisdom on Ornamental Fish  
Culture for Exportation in NakhonPathom Province

สมพล สุขเจริญพงษ์\*\*

กสมล ชนะสุข \*\*\*

ศานติดิฐ สถาพรเจริญ\*\*\*\*

วีรศักดิ์ นาชัยดี\*\*\*\*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวทางการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเพาะเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการส่งออกในจังหวัดนครปฐม 2) พัฒนาสื่อประสมสำหรับเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเพาะเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการส่งออกในจังหวัดนครปฐม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาสวยงามในจังหวัดนครปฐมจำนวน 30 คน โดยการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการในการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น และแบบประเมินความคิดเห็นและความพึงพอใจที่มีต่อสื่อประสม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (X) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้เพาะเลี้ยงปลาสวยงามมีความต้องการให้มีการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเพาะเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการส่งออกใน

จังหวัดนครปฐม โดยการจัดทำสื่อวีซีดีหรือสื่อประสมบันทึก “การเพาะเลี้ยงปลาสวยงาม” เผยแพร่ในแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน ห้องสมุด โรงเรียน และมีการจัดการเรียนการสอนเพื่อช่วยในการปลูกจิตสำนึกให้กับเยาวชนนักเรียนนักศึกษาในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยปลูกจิตสำนึกให้ลูกหลานมีความรู้เห็นคุณค่าและประโยชน์จากการเพาะเลี้ยงปลาสวยงามความพึงพอใจที่มีต่อสื่อประสม “การเพาะเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการส่งออกในจังหวัดนครปฐม” เพื่อการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่าสื่อมีความเข้าใจง่าย ลำดับกระบวนการดี เนื้อหามีความถูกต้องสมบูรณ์ มีความเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของผู้รับชมมีเสียงบรรยายกับดนตรีที่เหมาะสมตลอดจนสื่อประสมมีคุณภาพและมีความเหมาะสมจัดอยู่ในระดับมากที่สุด

\*ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย จากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ประจำปีงบประมาณ 2555

\*\* อาจารย์ประจำสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

\*\*\* อาจารย์ประจำโปรแกรมวิชาการจัดการโลจิสติกส์คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

\*\*\*\* อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

### Abstract

This research attempted to study guideline for promoting and preserving the folk wisdom on growing ornamental fish for exportation in NakhonPathom Province and for developing multimedia used to propagate this folk wisdom as well. The participants were 30 framers who have been growing ornamental fish in NakhonPathom Province. The instruments used in this study were questionnaires on present situation, problems, and needs for promoting and preserving the folk wisdom about growing ornamental fish for exportation in NakhonPathom; and questionnaires of suggestion and satisfaction towards a video. The statistical analysis applied in this study were Mean ( $\bar{x}$ ) and Standard Deviation (S.D.).

The ornamental fish farmers would like to pass on their local wisdom of ornamental fish farming for exportation of NakhonPathom province by making VCD and multimedia which recorded "the Culture of Ornamental Fish." Then, the VCD and multimedia will be broadcasted to the communities' learning centers,

libraries, and schools. In addition, learning and teaching management on ornament fish culture will be done in order to raise young people' consciousness of this local wisdom preservation, including to encourage their awareness and increase their knowledge on the usefulness of ornamental fish culture as well. The findings showed that the level of promoting and preserving the folk wisdom on ornamental fish culture for exportation in NahonPathom Province was low. As a result, the researchers have developed the video for using to propagate this folk wisdom. The level of the participants' satisfaction towards the video "how to culture ornamental fish for exportation in NakhonPathom Province" was very high. The video was easy to understand and contained a good organization of presentation. It had correct and complete content which was appropriate to the audience. Moreover, its soundtrack and script of explanation were also clear as well. Key words: Promoting, Preserving, Folk wisdom, Ornamental fish

### บทนำ

อุตสาหกรรมปลาสวยงามในประเทศไทย ถือได้ว่าเป็นแหล่งเพาะพันธุ์และส่งออกไปยังต่างประเทศมากที่สุดในโลกประเทศหนึ่งในปัจจุบัน ธุรกิจการส่งออกปลาสวยงามยังคงมีโอกาสขยายตลาดส่งออกอย่างต่อเนื่องจากความต้องการในตลาดโลกยังคงมีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้น

โดยในปี พ.ศ. 2556 มีมูลค่าการส่งออกทั่วโลก ประมาณ 350 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (UNcomtrade database, 2014 : online) ประเทศไทย อยู่ในอันดับที่ 3 มีมูลค่าการส่งออกประมาณ 40 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (Department of fisheries Thailand, 2014) มีส่วนแบ่งการตลาดร้อยละ 12.80

และส่งออกปลาสวยงามไปสู่ประเทศต่างๆ ประมาณ 75 ประเทศทั่วโลก(UNcomtrade database, 2014 : online) โดยปลากัดเป็นปลาสวยงามที่มีการส่งออกมากที่สุด ส่วนปลาที่กำลังเป็นที่นิยมในปัจจุบันคือ ปลาหางไหม้ ปลาน้ำผึ้ง ปลาทรงเครื่อง ปลากาแดง ปลาเทศบาล ปลาล้างอ้อย และปลาชะโด เนื่องจากปลาเหล่านี้มีความสวยงามและมีลักษณะความแปลกเฉพาะตัว

อาชีพเพาะเลี้ยงปลาสวยงามเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ทำสืบทอดกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน การร่วมกันทำกิจกรรมเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว และชุมชน โดยอาศัยทุนชุมชนในการพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตหรือเพาะเลี้ยงปลาสวยงาม ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาสายพันธุ์ให้ดีขึ้นตลอดจนการพัฒนาการเพาะเลี้ยงอย่างยั่งยืน รวมถึงการร่วมมือกันทำกิจกรรมของชุมชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรสร้างความเข้มแข็งของชุมชน อีกทั้งองค์ความรู้ต่างๆ เป็นการสืบทอดต่อกันมาด้วยวิธีการจดจำจากรุ่นสู่รุ่น โดยไม่ได้มีการจดบันทึกกระบวนการ เทคนิค และขั้นตอนในการเพาะเลี้ยงที่เป็นระบบ

คณะผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเพาะเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการส่งออกในจังหวัดนครปฐม เนื่องจากเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ต้องการการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเพาะเลี้ยงปลาสวยงาม เพื่อให้องค์ความรู้ซึ่งถือได้ว่าเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นคงอยู่ในชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป รวมถึงการอนุรักษ์และฟื้นฟูการใช้ภูมิปัญญาดังกล่าว เพื่อเป็นการปลูกฝังให้เยาวชนในท้องถิ่นรักและหวงแหนธรรมชาติมีส่วนร่วมในการสืบทอดภูมิปัญญา และพัฒนาคุณภาพชีวิตของครอบครัว การส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง

### วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเพาะเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการส่งออกในจังหวัดนครปฐม

2. เพื่อพัฒนาสื่อประสมสำหรับเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเพาะเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการส่งออกในจังหวัดนครปฐม

### ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้รวบรวมข้อมูลในการเพาะเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการเรียนรู้สืบทอดต่อให้คนรุ่นหลัง
2. ได้สื่อประสมสำหรับเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเพาะเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการส่งออกในจังหวัดนครปฐม

### นิยามศัพท์

**การส่งเสริม** หมายถึง กระบวนการที่มุ่งเน้นพัฒนาความรู้ ทักษะของผู้เพาะเลี้ยงปลาสวยงามในจังหวัดนครปฐม เพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของตนเอง ครอบครัว และชุมชนให้ดีขึ้น

**การอนุรักษ์** หมายถึง การดูแลรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นการเพาะเลี้ยงปลาสวยงามในจังหวัดนครปฐม เพื่อให้คงคุณค่าไว้ แก่ลูกหลาน

**ภูมิปัญญาท้องถิ่น** หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่ผู้เพาะเลี้ยงปลาสวยงามในจังหวัดนครปฐมคิดขึ้นได้เองและนำมาใช้ในการเพาะเลี้ยงปลาสวยงามเป็นเทคนิควิธีเป็นองค์ความรู้ของชาวบ้านโดยอาศัยศักยภาพที่มีอยู่แก้ปัญหาการเพาะเลี้ยงปลาสวยงามในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมกับยุคสมัยซึ่งได้สืบทอดและเชื่อมโยงมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

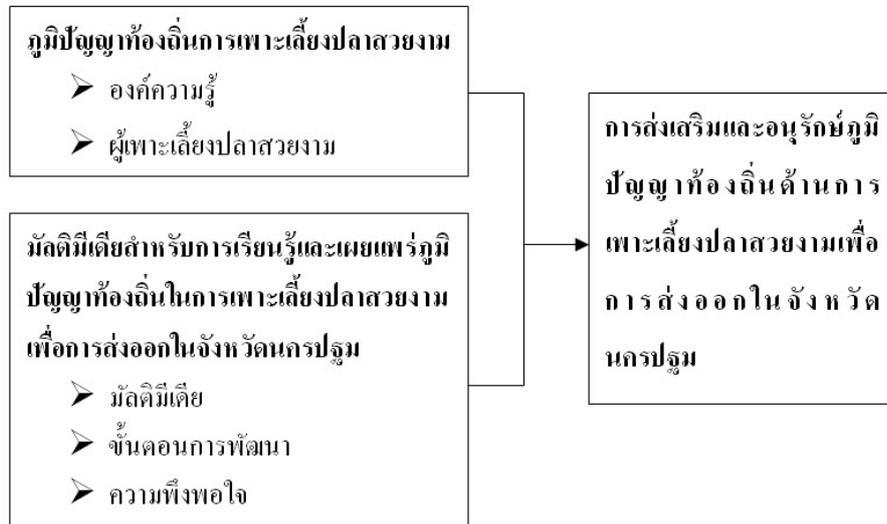
**ปลาสวยงาม** หมายถึง ปลาสวยงามที่เพาะเลี้ยงในจังหวัดนครปฐม ได้แก่ ปลากัด ปลาทอง และปลาหางนกยูง

**สื่อประสม** หมายถึง สื่อประสมหรือสื่อหลายแบบ (Multimedia) เป็นเทคโนโลยีที่ช่วยให้คอมพิวเตอร์สามารถผสมผสานระหว่างข้อความ ข้อมูล ตัวเลข ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และเสียงตลอดจนระบบโต้ตอบกับผู้ใช้ (Interactive) มาผสมผสานเข้าด้วยกัน

วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน

ปีที่ ๒๑ ฉบับที่ ๒ (เมษายน - มิถุนายน) ๒๕๕๘

**กรอบแนวความคิด**



**ภาพที่ 1** กรอบแนวความคิด

**แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง**

**ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น**

ชยันต์ วรรณะภูติ (2540) ได้ให้ความหมายของ “ภูมิปัญญาท้องถิ่น” หมายถึง ความคิด ความเข้าใจทัศนคติ ที่ได้พัฒนาจากก่อนก่อรูปขึ้นมา โดยชาวบ้านเพื่อที่จะสามารถนำเอามาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งมีความหมายเช่นเดียวกับความคิดหรือระบบคิดเชิงปฏิบัติ (Practical thought) มีบทบาทสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นการใช้เพื่อปรุงอาหาร การสร้างบ้าน การรักษาพยาบาล หรือการจัดสรรบทบาททางสังคม และการจัดความสัมพันธ์ทางสังคม ระบบความรู้พื้นบ้านจะดีหรือจะมีประสิทธิภาพอย่างไร จะต้องวัดกันที่ว่าสิ่งนั้นเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตประจำวันมากน้อยเพียงใด

**การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น**

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541) ได้กล่าวถึง กรณีศึกษา ชุมชนภาคใต้ จังหวัดสงขลา พบว่า กระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญา

วิธีการต่างๆ ขึ้นอยู่กับว่าจะใช้กับกลุ่มเป้าหมายใด วิธีใด หรือหลายๆ วิธีรวมกัน สรุปได้ดังนี้

1. การทำให้ดูเป็นตัวอย่าง เป็นวิธีการถ่ายทอดของผู้อาวุโสหรือผู้เฒ่าผู้แก่ทำเป็นตัวอย่างแก่คนในครอบครัว ญาติพี่น้องและคนในชุมชนเดียวกัน
2. การคิดร่วมกัน เป็นการกระตุ้นให้สมาชิกในชุมชนได้แสดงความรู้สึกลึกและความคิดเห็นต่อประเด็นต่างๆ อย่างมีเหตุผลเป็นธรรมชาติ เปิดโอกาสให้ถ่ายทอดภูมิปัญญาซึ่งกันและกัน
3. การสร้างกิจกรรมหรือการทำงานร่วมกัน โดยการขยายเครือข่ายระดับบุคคล ระดับกลุ่ม ให้มาก เพราะได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ภูมิปัญญาอย่างหลากหลายและนำมาพัฒนากิจกรรมที่กระทำอยู่
4. การบรรยาย สัมมนา หรือเวทีชาวบ้าน เป็นกิจกรรมสำคัญอีกอย่างหนึ่งสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การวิเคราะห์และสังเคราะห์ประสบการณ์ของชาวบ้านร่วมกัน อันจะส่งผลให้สมาชิกของชุมชนมีความสามารถสูงขึ้น

ถ้าจะแบ่งลักษณะการถ่ายทอดภูมิปัญญาในอดีตตามรูปแบบใหญ่ๆ อาจแบ่งได้เป็น 2 รูปแบบ คือ แบบเป็นลายลักษณ์อักษร และแบบไม่เป็นลายลักษณ์อักษร แบบเป็นลายลักษณ์อักษรนั้น ในอดีตส่วนใหญ่ได้จารึกหรือเขียนใส่ใบลาน หรือสมุดข่อยที่ชาวบ้านภาคใต้ เรียกว่า บุตดำ บุตขาว ส่วนปัจจุบันการสื่อสารมวลชน การคมนาคม เทคโนโลยี ความเจริญก้าวหน้าทันสมัยและรวดเร็ว มีการถ่ายทอดภูมิปัญญาชาวบ้านผ่านทางสื่อมวลชนทุกสาขา เช่น หนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ และอื่นๆ เป็นต้น ส่วนแบบไม่เป็นลายลักษณ์อักษรนั้น จะเป็นวิธีบอกเล่าโดยตรงหรือบอกเล่าโดยผ่านพิธีสู่ขวัญ พิธีกรรมทางศาสนา พิธีกรรมตามธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่นต่างๆ

#### ความหมายของ “มัลติมีเดีย”

กิดานันท์ มลิทอง (2543) ได้ให้ความหมายของ มัลติมีเดีย (Multimedia) ว่าหมายถึง การนำสื่อหลายๆ ประเภทมาใช้ร่วมกันทั้งวัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดในการเรียนการสอน โดยการใช้สื่อแต่ละอย่างตามลำดับขั้นตอนของเนื้อหาและในปัจจุบันมีการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ร่วมด้วยเพื่อการผลิตหรือการควบคุมการทำงานของอุปกรณ์ต่างๆ ในการเสนอข้อมูลทั้งตัวอักษร ภาพกราฟิก ภาพถ่าย และเสียง

#### องค์ประกอบของมัลติมีเดีย

กิดานันท์ มลิทอง (2548) มัลติมีเดียมีความสามารถในการรวบรวมการนำเสนอของสื่อต่างๆ ไว้ด้วยกัน โดยใช้คอมพิวเตอร์เป็นอุปกรณ์หลักโดยการใช้ซอฟต์แวร์โปรแกรมสร้างมัลติมีเดียในการนำเสนอ ฉะนั้น คอมพิวเตอร์มัลติมีเดียจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

1. ข้อความ (Text) หมายถึง ตัวหนังสือ และข้อความที่สามารถสร้างได้หลายรูปแบบหลายขนาด การออกแบบให้ข้อความเคลื่อนไหวให้สวยงามแปลกตา และนำเสนอได้ตามต้องการ อีกทั้งยังสร้างข้อความให้มีเชื่อมโยงกับคำสำคัญอื่นๆ ซึ่งอาจเน้น

คำสำคัญเหล่านั้นด้วยสีหรือขีดเส้นใต้ ที่เรียกว่า ไฮเปอร์เท็กซ์ (Hypertext) สามารถทำได้โดยการเน้นสีตัวอักษร (Heavy index) เพื่อให้ผู้ใช้ทราบตำแหน่งที่จะเข้าสู่คำอธิบาย ข้อความ ภาพถ่าย ภาพวีดิทัศน์ หรือ เสียงต่างๆ ได้

2. ภาพกราฟิก (Graphic) หมายถึง ภาพถ่าย ภาพเขียน หรือนำเสนอในรูปแบบไอคอนภาพกราฟิกนับว่าเป็นสิ่งสำคัญในมัลติมีเดีย เนื่องจากเป็นสิ่งดึงดูดสายตาและความสนใจของผู้ชมสามารถสร้างความคิดรวบยอดได้ดีกว่าการใช้ข้อความ และใช้เป็นจุดต่อประสานในการเชื่อมโยงหลายมิติได้อย่างน่าสนใจ ภาพกราฟิกที่ใช้ในมัลติมีเดียนิยมใช้กันมาก 2 รูปแบบ คือ

2.1 ภาพกราฟิกแบบบิตแมป (Bitmap graphic) หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า Raster graphic เป็นกราฟิกที่สร้างขึ้นโดยใช้ตารางจุดภาพ (Grid of pixels) ในการวาดกราฟิกแบบบิตแมป จะเป็นการสร้างกลุ่มของจุดภาพแทนที่จะเป็นการวาดรูปทรงของวัตถุเพื่อเป็นภาพขึ้นมา การแก้ไขหรือปรับแต่งภาพจึงเป็นการแก้ไขครั้งละจุดภาพได้เพื่อความละเอียดในการทำงาน ข้อได้เปรียบของกราฟิกแบบนี้คือ สามารถแสดงการไล่เฉดสีและเงาอย่างต่อเนื่อง จึงเหมาะสำหรับตกแต่งภาพถ่ายและงานศิลปะต่างๆ ได้อย่างสวยงาม แต่ภาพแบบบิตแมปมีข้อจำกัดอย่างหนึ่งคือ จะเห็นเป็นรอยหยักเมื่อขยายภาพใหญ่ขึ้น ภาพกราฟิกแบบนี้จะมีชื่อลงท้ายด้วย .gif, .tiff, .bmp

2.2 ภาพกราฟิกแบบเวกเตอร์ (Vector graphic) หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า Draw graphic เป็นกราฟิกเส้นสมมติที่สร้างขึ้นจากรูปทรง โดยขึ้นอยู่กับสูตรคณิตศาสตร์ภาพกราฟิกแบบนี้จะเป็นเส้นเรียบนุ่มนวล และมีความคมชัดขยายใหญ่ขึ้น จึงเหมาะสำหรับงานประเภทที่ต้องการเปลี่ยนแปลงขนาดภาพ เช่น ภาพวาดลายเส้น การสร้างตัวอักษร และการออกแบบตราสัญลักษณ์ ภาพกราฟิกแบบนี้จะมีชื่อลงท้ายด้วย .eps, .wmf, .pict

วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน

ปีที่ ๒๑ ฉบับที่ ๒ (เมษายน - มิถุนายน) ๒๕๕๘

3. ภาพแอนิเมชัน (Animation) เป็นภาพกราฟิกเคลื่อนไหว โดยใช้โปรแกรมแอนิเมชัน (Animation program) ในการสร้าง เราสามารถใช้ภาพที่วาดจากโปรแกรมวาดภาพ (Draw programs) หรือภาพจาก Clip Art มาใช้ในการสร้างภาพเคลื่อนไหวได้โดยสะดวก โดยต้องเพิ่มขั้นตอนการเคลื่อนไหวทีละภาพด้วย แล้วใช้สมรรถนะของโปรแกรมในการเรียงภาพเหล่านั้นให้ปรากฏเห็นเป็นภาพเคลื่อนไหว เพื่อใช้ในการนำเสนอ

4. ภาพเคลื่อนไหวแบบวีดิทัศน์ (Full-Motion video) เป็นการนำเสนอภาพเคลื่อนไหวด้วยความเร็ว 30 ภาพต่อวินาทีด้วยความคมชัดสูง (หากให้ 15-24 ภาพต่อวินาทีจะเป็นภาพคมชัดต่ำ) รูปแบบภาพเคลื่อนไหวแบบวีดิทัศน์จะต้องถ่ายภาพก่อนด้วยกล้องวีดิทัศน์ แล้วจึงตัดต่อด้วยโปรแกรมสร้างภาพเคลื่อนไหว เช่น Adobe premiere และ Ulead video studio ปกติแล้วไฟล์ภาพลักษณะนี้จะมีขนาดใหญ่มาก จึงต้องลดขนาดไฟล์ให้เล็กลงด้วยการใช้เทคนิคการบีบอัดภาพ (Compression) รูปแบบที่ใช้ในการบีบอัดทั่วไป ได้แก่ Quicktime, AVI และ MPEC 1 ใช้กับแผ่น วีซีดี MPEC 2 ใช้กับแผ่นดีวีดี และ MPEC 4 ใช้ในการประชุมทางไกลด้วยวีดิทัศน์ และ Streaming media

5. เสียง (Sound) เสียงที่ใช้ในมัลติมีเดีย ไม่ว่าจะเป็นเสียงพูด เสียงเพลง หรือเสียงเอฟเฟ็กต์ต่างๆ จะต้องจัดรูปแบบเฉพาะเพื่อให้คอมพิวเตอร์สามารถเข้าใจและใช้งานได้ โดยการบันทึกลงคอมพิวเตอร์และแปลงเสียงจากระบบแอนะล็อกให้เป็นดิจิทัล แต่เดิมรูปแบบเสียงที่นิยมใช้ มี 2 รูปแบบ คือ เวฟ (WAV: Waveform) จะบันทึกเสียงจริงดังเช่นเสียงเพลงและเป็นไฟล์ขนาดใหญ่และ มีดี (MIDI: Musical Instrument Digital Interface) เป็นการสังเคราะห์เสียงเพื่อสร้างเสียงใหม่ขึ้นมา จึงทำให้มีขนาดเล็กกว่าไฟล์เวฟ แต่คุณภาพเสียงจะด้อยกว่าในปัจจุบันไฟล์เสียงที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายอีกรูปแบบหนึ่ง เนื่องจากเป็นไฟล์ขนาดเล็กกว่ามากคือ MP3

6. การปฏิสัมพันธ์ (Interactive) นับเป็นคุณสมบัติที่มีความโดดเด่นกว่าสื่ออื่นที่ผู้ใช้สามารถโต้ตอบกับสื่อได้ด้วยตนเอง และเลือกที่จะเข้าสู่ส่วนใดส่วนหนึ่งของการนำเสนอตามความพึงพอใจได้ ทั้งนี้ การปฏิสัมพันธ์สามารถเชื่อมต่อกับองค์ประกอบของมัลติมีเดียชนิดต่างๆ

### วิธีการดำเนินการวิจัย

#### ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้คือเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาสวยงามในจังหวัดนครปฐมโดยมีเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลาสวยงามที่จดทะเบียนจำนวนทั้งสิ้น 247 คน (สำนักงานประมงจังหวัด, 2554) ซึ่งได้กำหนดวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposing random sampling) (บุญชม ศรีสะอาด, 2535) เฉพาะเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลากัดจีน ปลาทอง ปลาการ์ฟ และปลาหางนกยูงในตำบลหนองปากโลง ตำบลพ่อปลับและตำบลโพรงมะเดื่อ จังหวัดนครปฐมจำนวน 30 คน

#### เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) และแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่สร้างขึ้นจากแนวความคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยเครื่องมือดังกล่าวได้รับการพิจารณาตรวจแก้ไข และผ่านการวิจารณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 1 ท่าน ทั้งนี้แบบสอบถามได้มีค่าความเชื่อถือ (Reliability) ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient alpha) = 0.85 ซึ่งเป็นค่าที่สูงพอจึงสามารถนำมาใช้ในการศึกษาได้

#### วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยประสานงานกับผู้นำชุมชนผู้เพาะเลี้ยงปลาสวยงามในจังหวัดนครปฐม เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมและอนุรักษ์

ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเพาะเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการส่งออกในจังหวัดนครปฐม แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูล โดยการสรุปตีความ และการบรรยายเชิงวิเคราะห์และเก็บข้อมูลความพึงพอใจ โดยให้กลุ่มตัวอย่าง 30 คน ประเมินความคิดเห็นและความพึงพอใจที่มีต่อสื่อประสมเพื่อการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเพาะเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการส่งออกในจังหวัดนครปฐม นำคะแนนที่ได้จากการทำแบบประเมินความคิดเห็นและความพึงพอใจ มาวิเคราะห์ทางสถิติ

#### วิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลทั่วไปที่ได้จากแบบสอบถามตอนที่ 1 วิเคราะห์ด้วยสถิติพรรณนา (Descriptive statistics)

คือ ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าความถี่สะสม (Frequency) ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเพาะเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการส่งออกในจังหวัดนครปฐมของกลุ่มเป้าหมายที่เป็นแบบมาตราวัดประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ( $\bar{x}$ ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

#### สรุปผลการวิจัยและวิเคราะห์ผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับรูปแบบการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเพาะเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการส่งออกในจังหวัดนครปฐม

**ตาราง 1** แสดงค่าคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลระดับความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเพาะเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการส่งออกในจังหวัดนครปฐม

| สภาพปัจจุบันของการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น   | ระดับความพึงพอใจ |      |       |
|--|------------------|------|-------|
|  | $\bar{x}$        | S.D. | แปลผล |
| 1. มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสร้างจิตสำนึกของความเป็นคนท้องถิ่น นั้น ๆ ที่จะต้องร่วมกันส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น “การเพาะเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการส่งออกในจังหวัดนครปฐม” | 2.13             | 0.66 | น้อย  |
| 2. หน่วยงานในท้องถิ่นหรือโรงเรียนมีการถ่ายทอด “การเพาะเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการส่งออก” สู่ลูกหลาน  | 2.33             | 0.75 | น้อย  |
| 3. มีการเปิดโอกาสให้ผู้สนใจเรียนรู้จากปราชญ์ชาวบ้าน  | 2.16             | 0.69 | น้อย  |
| 4. มีเอกสารหรือหนังสือ “การเพาะเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการส่งออกในจังหวัดนครปฐม” เผยแพร่ในห้องสมุด   | 1.70             | 0.58 | น้อย  |
| 5. มีวีซีดีหรือมัลติมีเดียบันทึก “การเพาะเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการส่งออกในจังหวัดนครปฐม” เผยแพร่ในแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน หรือห้องสมุดชุมชน  | 1.66             | 0.73 | น้อย  |
| รวม  | 1.97             | 0.69 | น้อย  |

จากตาราง 1 พบว่าระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเพาะเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการส่งออกในจังหวัดนครปฐมโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ( $\bar{X}$  = 1.97) ประเด็นที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด คือ หน่วยงานในท้องถิ่นหรือโรงเรียนมีการถ่ายทอด “การเพาะเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการส่งออก” สู่ลูกหลาน ( $\bar{X}$  = 2.33) รองลงมา คือ มีการเปิดโอกาสให้ผู้สนใจเรียนรู้อุปกรณ์จากประชาชนชาวบ้าน ( $\bar{X}$  = 2.16) และมีการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อสร้างจิตสำนึกของความ

เป็นคนท้องถิ่นนั้นๆ ที่จะต้องร่วมกันส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น “การเพาะเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการส่งออกในจังหวัดนครปฐม” ( $\bar{X}$  = 2.13) ประเด็นที่มีระดับความคิดเห็นต่ำสุดคือ มีวิซิติหรือมัลติมีเดียบันทึก “การเพาะเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการส่งออกในจังหวัดนครปฐม” เผยแพร่ในแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนหรือห้องสมุดชุมชน ( $\bar{X}$  = 1.66) และมีเอกสารหรือหนังสือ “การเพาะเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการส่งออกในจังหวัดนครปฐม” เผยแพร่ในห้องสมุด ( $\bar{X}$  = 1.70)

**ตาราง 2** แสดงค่าคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลระดับความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาของการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเพาะเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการส่งออกในจังหวัดนครปฐม

| สภาพปัญหาของการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น  | ระดับความพึงพอใจ |      |       |
|--|------------------|------|-------|
|  | $\bar{x}$        | S.D. | แปลผล |
| 1. ไม่มีหน่วยงานทำหน้าที่เก็บรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่น “การเพาะเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการส่งออกในจังหวัดนครปฐม”   | 4.23             | 0.72 | มาก   |
| 2. ขาดการปลูกจิตสำนึกให้คนในท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่าแก่นสาระและความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น “การเพาะเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการส่งออกในจังหวัดนครปฐม” | 1.93             | 0.63 | น้อย  |
| 3. ขาดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสร้างจิตสำนึกของความเป็นคนท้องถิ่นที่ต้องร่วมกันส่งเสริมและอนุรักษ์ “การเพาะเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการส่งออกในจังหวัดนครปฐม” | 2.10             | 0.60 | น้อย  |
| 4. ไม่มีวิซิติหรือมัลติมีเดียบันทึก “การเพาะเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการส่งออกในจังหวัดนครปฐม”  | 4.26             | 0.66 | มาก   |
| 5. ไม่มีการส่งเสริมเพื่อสร้างปราชญ์ท้องถิ่น “การเพาะเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการส่งออกในจังหวัดนครปฐม”  | 4.20             | 0.66 | มาก   |
| รวม  | 3.81             | 0.71 | มาก   |

จากตาราง 2 พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาของการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเพาะเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการส่งออกในจังหวัดนครปฐมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.81$ ) ประเด็นที่มีค่าความคิดเห็นสูงสุดคือ ไม่มีวีซีดีหรือมัลติมีเดียบันทึก “การเพาะเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการส่งออกในจังหวัดนครปฐม” ( $\bar{X} = 4.26$ ) รองลงมาคือ ไม่มีหน่วยงานทำหน้าที่เก็บรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่น “การเพาะเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการส่งออกในจังหวัดนครปฐม” ( $\bar{X} = 4.23$ ) และไม่มีการส่งเสริมเพื่อสร้างปราชญ์ท้องถิ่น “การเพาะเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการส่งออกในจังหวัดนครปฐม” ( $\bar{X} = 4.20$ ) และประเด็นที่มีค่าความคิดเห็นต่ำสุด คือ ขาดการปลูกจิตสำนึกให้คนในท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่าแก่นสาระและความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น “การเพาะเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการส่งออกในจังหวัดนครปฐม” ( $\bar{X} = 1.93$ ) และขาดกิจกรรมต่างๆ เพื่อสร้างจิตสำนึกของความเป็นคนท้องถิ่นๆ ที่จะต้องร่วมกันส่งเสริมและอนุรักษ์ “การเพาะเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการส่งออกในจังหวัดนครปฐม” ( $\bar{X} = 2.10$ )

#### แนวทางการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเพาะเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการส่งออกในจังหวัดนครปฐม

จากการศึกษาแนวทางการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้วยวิธีการใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ จากผู้เพาะเลี้ยงปลาสวยงามในจังหวัดนครปฐม จำนวน 30 คน ทำให้ทราบว่าสภาพปัจจุบันของการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเพาะเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการส่งออกในจังหวัดนครปฐมยังอยู่ในระดับน้อย คือ การถ่ายทอด “การเพาะเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการส่งออก” สู่ลูกหลานจากหน่วยงานในท้องถิ่นหรือโรงเรียนยังมีไม่มากนัก ปราชญ์ชาวบ้านยังไม่เปิดโอกาสให้ผู้สนใจได้เรียนรู้มากนัก การจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อสร้างจิตสำนึกของความเป็นคนท้องถิ่นนั้นๆ ที่จะต้องร่วมกันส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น “การเพาะเลี้ยงปลาสวยงาม

เพื่อการส่งออกในจังหวัดนครปฐม” อยู่ในระดับน้อย และการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นต่ำสุดคือ ยังไม่มีวีซีดีหรือสื่อประสม เอกสาร หรือหนังสือ บันทึก “การเพาะเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการส่งออกในจังหวัดนครปฐม” เผยแพร่ในแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนหรือห้องสมุดชุมชน

ความต้องการสนับสนุนให้มีการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเพาะเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการส่งออกในจังหวัดนครปฐม จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาส่วนใหญ่ มีความต้องการและสนับสนุนให้มีการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเพาะเลี้ยงปลาสวยงาม เนื่องจากภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเพาะเลี้ยงปลาสวยงามส่วนมากจะอยู่ในผู้สูงอายุ หากไม่มีการถ่ายทอด ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเพาะเลี้ยงปลาสวยงามต่อไปจะหายไปจากท้องถิ่นได้ เนื่องจากปัจจุบันผู้เพาะเลี้ยงปลาสวยงามได้มีการส่งเสริมให้ลูกหลานมีการศึกษาที่สูงขึ้น และทำงานอื่นที่ไม่ใช่การเพาะเลี้ยงปลาสวยงามเหมือนบรรพบุรุษ ทำให้ขาดการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเพาะเลี้ยงปลาสวยงามสู่ลูกหลาน ดังที่ได้สัมภาษณ์ นายสุภาพ มีนาละม อติตผู้ใหญบ้าน หมู่ 3 ตำบล หนองปากโลง จังหวัดนครปฐม เมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน 2555 กล่าวไว้ว่า “ถ้าไม่มีการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น การเพาะเลี้ยงปลาสวยงามเอาไว้เมื่อไม่มีผู้รู้หรือปราชญ์ชาวบ้านแล้ว ความรู้ นั้น ก็จะสูญสิ้นไปด้วย” และจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเพาะเลี้ยงปลาสวยงามส่วนใหญ่เห็นพ้องต้องกันว่า ควรมีการจัดทำสื่อวีซีดีหรือสื่อประสมบันทึก “การเพาะเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการส่งออกในจังหวัดนครปฐม” เผยแพร่ในแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน ห้องสมุด โรงเรียน และมีการจัดการเรียนการสอนโดยการนำสื่อวีซีดีหรือสื่อประสมบันทึก “การเพาะเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการส่งออกในจังหวัดนครปฐม” เนื่องจากสื่อประสมคือสื่อที่สามารถผสมสื่อหลายชนิดเข้าด้วยกันทั้งตัวอักษร รูปภาพ เสียง ภาพเคลื่อนไหว วีดีโอ สามารถ

วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน

ปีที่ ๒๑ ฉบับที่ ๒ (เมษายน - มิถุนายน) ๒๕๕๘

เชื่อมโยงสื่อต่างๆ ให้เชื่อมโยงกันอย่างมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ใช้ ช่วยกระตุ้นประสาทสัมผัสด้วยความเคลื่อนไหว ทำให้ผู้รับชมมีโอกาสใช้ประสาทสัมผัสในการเรียนรู้ ซึ่งก่อให้เกิดการรู้จักคิดได้หลายรูปแบบ และสนับสนุนการเรียนรู้ให้สดชื่นมีชีวิตชีวา ช่วยในการปลูกจิตสำนึก

ให้กับเยาวชน นักเรียน นักศึกษาในการอนุรักษ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยปลูกจิตสำนึกให้ลูกหลานมีความรู้ เห็นคุณค่าและประโยชน์จากการเพาะเลี้ยงปลาสวยงามอย่างต่อเนื่อง และติดตามผลอย่างต่อเนื่องเช่นกัน



ภาพที่ 1 การถ่ายทำเพื่อสื่อประสมการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น



ภาพที่ 2 สื่อประสม"การเพาะเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการส่งออกในจังหวัดนครปฐม"

**ตาราง 3** แสดงค่าคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับสื่อประสมเพื่อการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเพาะเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการส่งออกในจังหวัดนครปฐม

| รายการ  | มากที่สุด     | มาก           | ปานกลาง      | น้อย        | น้อยที่สุด  | $\bar{x}$ | S.D. | แปลผล     |
|---|---------------|---------------|--------------|-------------|-------------|-----------|------|-----------|
| 1. เนื้อหามัลติมีเดีย                             | 16<br>(53.30) | 13<br>(43.30) | 1<br>(3.30)  | 0<br>(0.00) | 0<br>(0.00) | 4.50      | 0.57 | มาก       |
| 2. ลำดับกระบวนการ                                 | 21<br>(70.00) | 9<br>(30.00)  | 0<br>(0.00)  | 0<br>(0.00) | 0<br>(0.00) | 4.70      | 0.46 | มากที่สุด |
| 3. สื่อประกอบ                                     | 14<br>(46.70) | 15<br>(50.00) | 3<br>(10.00) | 0<br>(0.00) | 0<br>(0.00) | 4.43      | 0.56 | มาก       |
| 4. เนื้อหาที่มีความถูกต้องสมบูรณ์                 | 22<br>(73.30) | 7<br>(23.30)  | 1<br>(3.30)  | 0<br>(0.00) | 0<br>(0.00) | 4.70      | 0.53 | มากที่สุด |
| 5. การผสมเสียงบรรยายเข้ากับดนตรี ชัดเจน           | 22<br>(73.30) | 5<br>(16.70)  | 3<br>(10.00) | 0<br>(0.00) | 0<br>(0.00) | 4.63      | 0.66 | มากที่สุด |
| 6. การตัดต่อภาพสมบูรณ์                            | 18<br>(60.00) | 10<br>(33.30) | 2<br>(6.70)  | 0<br>(0.00) | 0<br>(0.00) | 4.53      | 0.62 | มาก       |
| 7. เข้าใจง่าย                                     | 22<br>(73.30) | 8<br>(26.70)  | 0<br>(0.00)  | 0<br>(0.00) | 0<br>(0.00) | 4.73      | 0.44 | มากที่สุด |
| 8. นำไปใช้ประโยชน์ได้                             | 19<br>(63.30) | 8<br>(26.70)  | 3<br>(10.00) | 0<br>(0.00) | 0<br>(0.00) | 4.53      | 0.68 | มาก       |
| 9. มีความเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของผู้รับชม | 21<br>(70.00) | 8<br>(26.70)  | 1<br>(3.30)  | 0<br>(0.00) | 0<br>(0.00) | 4.66      | 0.54 | มากที่สุด |
| 10. สื่อประสมมีคุณภาพและความเหมาะสม               | 20<br>(66.70) | 8<br>(26.70)  | 2<br>(6.70)  | 0<br>(0.00) | 0<br>(0.00) | 4.60      | 0.62 | มากที่สุด |

จากตาราง 3 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าสื่อประสมเพื่อการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเพาะเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการส่งออกในจังหวัดนครปฐม มีคุณภาพ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีความเข้าใจง่ายมีความพึงพอใจสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย

เท่ากับ 4.73 รองลงมา คือ ด้านลำดับกระบวนการ และเนื้อหาที่มีความถูกต้องสมบูรณ์ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 ส่วนด้านที่มีความพึงพอใจต่ำที่สุดคือ สื่อประกอบอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43

### ข้อคิดเห็นอื่นเกี่ยวกับสื่อประสมเพื่อการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเพาะเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการส่งออกในจังหวัดนครปฐม

ผลจากการวิเคราะห์ความคิดเห็น จากการทำแบบสอบถามความคิดเห็นและความพึงพอใจที่มีต่อสื่อประสมเพื่อการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเพาะเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการส่งออกในจังหวัดนครปฐม มีดังนี้

1. สื่อประสมเป็นสื่อทางเดียวเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้รับชม หลังจากนำเสนอวีดีทัศน์แล้ว ควรสอบถามความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหา และความรู้ที่จะนำไปส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

2. เพื่อไม่ให้สื่ออื่นๆ ครอบงำในการให้ความรู้ การนำเสนอสื่อประสมควรมีห้องเฉพาะสำหรับการให้ความรู้

3. การพัฒนาสื่อประสมเพื่อการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นควรคำนึงถึง ประสิทธิภาพของสื่อ ทั้งด้านเนื้อหา ความถูกต้องของเรื่องราว เทคนิคการจัดเตรียมข้อมูลภาพที่สื่อความหมาย ควรมีการศึกษาอย่างเข้าใจและถูกต้องตามหลักการ

4. ควรมีการส่งเสริมการผลิตสื่อประสมเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้รับชมได้เรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในหลากหลายด้าน แต่ต้องคำนึงถึงความถูกต้องเที่ยงตรงของเนื้อหาเป็นหลัก

### อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาแนวทางการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเพาะเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการส่งออกในจังหวัดนครปฐมจากการศึกษาทำให้ทราบว่า ผู้เพาะเลี้ยงปลาสวยงามและคนในชุมชนมีความต้องการให้มีการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเพาะเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการส่งออกในจังหวัดนครปฐม เนื่องจากภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเพาะเลี้ยงปลาสวยงามส่วนมากจะอยู่ในผู้สูงอายุ ซึ่งหากไม่มีการถ่ายทอด ต่อไปจะหายไปจากท้องถิ่นได้ เนื่องจาก

ปัจจุบันผู้เพาะเลี้ยงปลาสวยงามได้มีการส่งเสริมให้ลูกหลานมีการศึกษาที่สูงขึ้น และทำงานอื่นที่ไม่ใช่การเพาะเลี้ยงปลาสวยงามเหมือนบรรพบุรุษและจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ควรมีการจัดทำสื่อวีซีดีหรือสื่อประสมบันทึก “การเพาะเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการส่งออกในจังหวัดนครปฐม” เผยแพร่ในแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน ห้องสมุด โรงเรียน และมีการจัดการเรียนการสอนโดยการนำสื่อวีซีดีหรือสื่อประสมบันทึก “การเพาะเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการส่งออกในจังหวัดนครปฐม” เนื่องจากมัลติมีเดียคือสื่อที่สามารถผสมสื่อหลายชนิดเข้าด้วยกัน ทั้งตัวอักษร รูปภาพ เสียง ภาพเคลื่อนไหว วีดิโอ สามารถเชื่อมโยงสื่อต่างๆ ให้เชื่อมโยงกันอย่างมีประสิทธิภาพกับผู้รับชม ช่วยกระตุ้นประสาทสัมผัสด้วยความเคลื่อนไหว ทำให้ผู้รับชมมีโอกาสใช้ประสาทสัมผัสในการเรียนรู้ ซึ่งก่อให้เกิดการรู้จักคิดได้หลายรูปแบบ และสนับสนุนการเรียนรู้ให้สดชื่นมีชีวิตชีวา ช่วยในการปลูกจิตสำนึกให้กับเยาวชน นักเรียน นักศึกษาในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยปลูกจิตสำนึกให้ลูกหลานมีความรู้ เห็นคุณค่าและประโยชน์จากการเพาะเลี้ยงปลาสวยงามอย่างต่อเนื่อง และติดตามผลอย่างต่อเนื่อง เช่นกัน สอดคล้องกับนิรุคดี วงษาเนาวิ (2552) ได้ทำการศึกษาเรื่องรูปแบบการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดมุกดาหาร ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบันของการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด และมีความต้องการรูปแบบการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดมุกดาหารให้ทันสมัยกับยุคสมัยใหม่ มีการพัฒนาจากรูปแบบเดิมโดยนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ให้เกิดความทันสมัย รวบรวมไว้เป็นลายลักษณ์อักษรและรวบรวมเป็นหมวดหมู่ โดยการสอนเสริมในโรงเรียนระดับประถมศึกษา และมัธยม เพื่อปลูกจิตสำนึกให้ลูกหลานได้สืบสานวัฒนธรรมอันดี

สื่อประสม “การเพาะเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการส่งออกในจังหวัดนครปฐม” เพื่อรักษาองค์ความรู้

ภูมิปัญญาท้องถิ่นคงอยู่ ปลูกฝังให้เยาวชนในท้องถิ่น รักและหวงแหนธรรมชาติ มีส่วนร่วมในการสืบทอด ภูมิปัญญา ผลการวิจัยพบว่า สื่อประสม “การเพาะเลี้ยง ปลาสวยงามเพื่อการส่งออกในจังหวัดนครปฐม” เป็น การนำเสนอในรูปแบบสื่อประสม CD-ROM ประกอบ ด้วย ภาพนิ่ง ข้อความ ภาพเคลื่อนไหว เสียงบรรยาย ซึ่งมีส่วนทำให้ผู้ที่ได้รับชมได้มีปฏิสัมพันธ์กับการ รับชมอยู่ตลอดเวลา ทำให้ผู้รับชมได้เรียนรู้ ภูมิปัญญา การเพาะเลี้ยงปลาสวยงามเพื่อการส่งออกในจังหวัด นครปฐม เกิดการเรียนรู้อย่างถูกต้อง สอดคล้อง กับเอกสารของ ยืน ภู่วรวรรณ (2545) ที่ได้ให้ ความหมายของสื่อประสมไว้ว่า สื่อประสมสามารถผสม สื่อหลายชนิดเข้าด้วยกันทั้ง ตัวอักษร รูปภาพ เสียง ภาพเคลื่อนไหว วีดีโอ สามารถเชื่อมโยงสื่อต่างๆ ให้ เชื่อมโยงกันอย่างมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ชม สอดคล้องกับ

งานวิจัยของ อรสุชา อุปกิจ (2547) ที่ได้ทำวิจัย เรื่อง การจัดองค์ประกอบในการถ่ายภาพ ผลการศึกษา พบว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้ได้จริงและมีประสิทธิภาพ

#### ข้อเสนอแนะ

1. ควรมึงานวิจัยค้นคว้าเรื่องส่งเสริม และอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการถ่ายทอดทาง เทคโนโลยีในแขนงต่าง ๆ
2. ควรมึงานวิจัยในหลากหลายรูปแบบของ การส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นควรมีการ เปรียบเทียบการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้วยสื่อประสมกับสื่ออื่นๆ

#### บรรณานุกรม

- กิดานันท์ มลิทอง. (2543). เทคโนโลยีการศึกษาและวัฒนธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์.
- ชยันต์ วรรณะภุติ. (2540). ระบบความรู้พื้นบ้านปัจจุบัน : การวิจัยและพัฒนา. กรุงเทพฯ : โครงการศึกษาชาติพันธุ์และการพัฒนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิรุคดี วงษาเนา. (2552). รูปแบบการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัด มุกดาหาร. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2541). แนวทางส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ดี.
- Uncomtrade. (2014). *ornamental fish*. [Online]. Retreie January 23, 2014, from [http://data.un.org/Data.aspx?q=ornamental+fish&d=ComTrade&f=\\_1Code%3A4%3BcmdCode%3A030110](http://data.un.org/Data.aspx?q=ornamental+fish&d=ComTrade&f=_1Code%3A4%3BcmdCode%3A030110).

